

WSPÓLNOTA NADZIEI

List Pasterski na XV Tydzień Wychowania, 14-20 września 2025

Drodzy Bracia i Siostry,

1. Przesłanie tegorocznego Listu Pastorskiego na XV Tydzień Wychowania, którego mottem są słowa „Wspólnota nadziei”, jest szczególnie – wypływa ono z naszej głębokiej troski o przyszłość wychowania i nauczania w polskiej szkole.

Po raz pierwszy od 1989 roku rząd łamie obowiązujące prawo i podejmuje decyzje, które w sposób bezprecedensowy ograniczają znaczenie lekcji religii w procesie wychowania dzieci i młodzieży. Nakaz umieszczania religii bezpośrednio przed i po obowiązkowych zajęciach, ograniczenie liczby godzin lekcji religii do jednej tygodniowo, krzywdząca możliwość łączenia klas, niewliczanie oceny z religii do średniej ocen – to rozwiązania, za którymi nie stoi dobro uczniów ani żadne argumenty pedagogiczne. Przeciwnie, tego rodzaju działania są wyrazem dyskryminacji i nietolerancji wobec osób wierzących w naszej Ojczyźnie. Warto przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż łączenie klas, nieuwzględnianie oceny z religii w średniej ocen, redukcja wymiaru lekcji religii do jednej godziny tygodniowo oraz nakaz organizowania lekcji religii bezpośrednio przed lub po zajęciach obowiązkowych są niezgodne z Konstytucją.

Tym bardziej niezrozumiałe stają się te decyzje w świetle dramatycznych zjawisk, jakie obserwujemy wśród dzieci i młodzieży: nasilających się problemów emocjonalnych i psychicznych, wzrostu agresji i przemocy rówieśniczej, coraz bardziej powszechnych uzależnień, również tych związanych z nadużywaniem Internetu i mediów społecznościowych. Właśnie teraz, bardziej niż kiedykolwiek, potrzebujemy wspólnego działania wychowawczego. Nie można wykluczać sfery religijnej, która ma ogromny potencjał w formowaniu serca i sumienia młodego człowieka. Obecność lekcji religii w szkole ma w tym kontekście wymiar wychowawczy, terapeutyczny i prewencyjny, wspomaga rozwój emocjonalny i duchowy uczniów.

2. Korzyści wychowawcze płynące z nauczania religii są wyraźnie widoczne także w świetle dzisiejszej Ewangelii (Łk 14, 25-33). Jezus używa w niej przykładu budowania wieży. Mówi, że nieodpowiedzialne byłoby rozpoczęcie budowy, zanim się nie przeanalizuje, czy posiada się środki, by doprowadzić ją do końca. Podobnie decyzji życiowych nie można podejmować pod wpływem chwilowych impulsów i emocji. To właśnie na lekcjach religii uczniowie kształtują w sobie postawę odpowiedzialnego podejścia do życia. Rozwijają umiejętność rozeznawania, bezcenną na każdym etapie życia. Uczą się też, że każda decyzja ma swoje konsekwencje. Brak takiej wyobraźni powoduje, że nieraz bardzo młode osoby dopuszczają się czynów, których ciężar muszą później nieść przez całe życie.

Pan Jezus w dzisiejszej Ewangelii naucza też, że trzeba mieć prawidłowo ukształtowaną hierarchię wartości. Słów o nienawiści wobec najbliższych nie można rozumieć dosłownie. Dla słuchaczy wychowanych w semickim kręgu kulturowym było oczywiste, że jest to wyolbrzymienie mające podkreślić, jak ważna jest zdolność wartościowania. Lekcje religii pomagają wychowankom znaleźć w ich życiu miejsce dla Pana Boga, drugiego człowieka i prawidłowo ustawić hierarchię innych dóbr.

Zdolność do wyrzeczeń, o której mówi Jezus, zakłada wewnętrzną wolność i umiejętność zachowania dojrzałego dystansu wobec osób i rzeczy, a także umiejętność panowania nad sobą i wolność od uzależnień. Właśnie tego uczy religia w szkole – wolności serca, samodyscypliny i umiejętności panowania nad sobą, bez których trudno dziś uchronić się przed zniewoleniem różnymi rodzajami uzależnień.

W nauczaniu Jezusa o niesieniu krzyża znajduje się chyba najważniejsze przesłanie dzisiejszej Ewangelii. Jezus mówi, by nieść krzyż „idąc za Nim”. We wszystkich sytuacjach życia fundamentalne znaczenie ma świadomość, że jest z nami Jezus. Idziemy z Nim po Jego śladach. Przychodzi tu na myśl obraz dziecka, które idzie za swoim tatą, przemierzając pokrytą

śniegiem, śliską górską drogę. Wie, że gdy będzie stawiać stopy w miejscu śladów ojca, z pewnością się nie potknie – będzie szło pewną, bezpieczną drogą, pomimo czyhających na mało doświadczonego wędrowca niebezpieczeństw. Lekcje religii są nauką stąpania po śladach Jezusa. Może się okazać, że spośród wielu przedmiotów szkolnych, w chwili życiowej próby, kluczowe znaczenie będzie miała właśnie lekcja religii – jakieś przesłanie zapamiętane w sercu, które doda siły i umocni, aby jednak iść dalej.

Mamy świadomość, że nie wszyscy uczniowie uczęszczają na lekcje religii. Dlatego apelujemy, aby dla nich szkoły zapewniały wartościowe lekcje etyki. Nie da się dojrzałe żyć bez formacji serca i sumienia. Wychowanie, które nie obejmuje duchowego wymiaru człowieka, jest powierzchowne i niepełne. Nie przygotowuje do stawiania czoła bardzo trudnym wyzwaniom, jakie niesie dorosłe życie.

3. Bracia i Siostry, podsumowaniem naszych rozważań niech będą słowa papieża Leona XIV, wygłoszone do księży kardynałów zebranych w Kaplicy Sykstyńskiej: „Również dzisiaj nie brakuje kontekstów, w których wiara chrześcijańska jest uważana za coś absurdałnego, przeznaczonego dla osób słabych i mało inteligentnych (...) Są to środowiska, w których nie jest łatwo świadczyć i głosić Ewangelię, a człowiek wierzący jest wyśmiewany, prześladowany, pogardzany lub co najwyżej tolerowany i traktowany z litością”.

Można by zapytać, czy takim środowiskiem, gdzie lekcje religii traktowane są z lekceważeniem i są co najwyżej tolerowane, nie staje się dziś polska szkoła. A przecież – jak mówi dalej Papież – brak wiary niesie dramatyczne skutki: „utratę sensu życia, zapomnienie o miłosierdziu, naruszanie godności osoby ludzkiej [...], kryzys rodziny i wiele innych ran, przez które cierpi nasze społeczeństwo, i to niemało”.

Lekcje religii są odpowiedzią Kościoła i szkoły na te właśnie dramaty. Nie są one żadnym przywilejem, ale prawem wierzących uczniów i rodziców, prawem, które potwierdza Konstytucja naszej Ojczyzny.

Młody człowiek, aby się rozwijać i dojrzałe żyć, potrzebuje wartości, które niesie z sobą Ewangelia. Prawdę tę w piękny sposób wyraża logo trwającego obecnie Roku Jubileuszowego 2025. Widać na nim postaci z różnych części świata, które wzajemnie się obejmują – są braćmi i siostrami. Osoba, która idzie na przedzie, trzyma się mocno krzyża-kotwicy. Wobec fal symbolizujących życiowe przeciwności to właśnie krzyż Chrystusa jest kotwicą, której można się bezpiecznie uchwycić.

Dziękujemy wszystkim, którzy angażują swój trud i serce w dzieło wychowania. Dziękujemy zwłaszcza tysiącom polskich nauczycieli religii, którzy poświęcili swe życie Chrystusowi i swym uczniom, a znaleźli się obecnie w trudnej, nieraz dramatycznej sytuacji. Dziękujemy Dyrektorom szkół, Nauczycielom, Wychowawcom i wszystkim, którzy włączają się w obronę lekcji religii i troszczą się o ich właściwe miejsce w polskiej szkole.

Na rozpoczynający się Nowy Rok Szkolny i Katechetyczny udzielamy wszystkim pasterskiego błogosławieństwa

Podpisali pasterze Kościoła katolickiego w Polsce obecni na 401. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski.

Katowice, 12 czerwca 2025 r.

List należy odczytać w niedzielę, 7 września 2025 r.

Za zgodność:

✠ *Marek Marczak*
Sekretarz Generalny
Konferencji Episkopatu Polski